

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 38/2006 vp

Hallituksen esitys laeiksi kihlakunnansyyttäjästä annetun lain, Ahvenanmaan maakunnan maakunnansyyttäjästä annetun lain ja yleisistä syyttäjistä annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Lakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 6 päivänä syyskuuta 2006 lähettäessään hallituksen esityksen kihlakunnansyyttäjästä annetun lain, Ahvenanmaan maakunnan maakunnansyyttäjästä annetun lain ja yleisistä syyttäjistä annetun lain 11 §:n muuttamisesta (HE 84/2006 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi lakivaliokuntaan samalla määrännyt, että hallintovaliokunnan on annettava asiasta lausunto lakivaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Ulla Mohell ja kehityspäällikkö Jouko Laitinen, oikeusministeriö
- ylitarkastaja Riitta Aulanko, sisäasiainministeriö
- apulaisvaltakunnansyyttäjä Jorma Kalske
- johtava kihlakunnansyyttäjä Jouko Nurminen, Tampereen kihlakunnan syyttäjänvirasto
- puheenjohtaja, kihlakunnansyyttäjä Harri Lindberg, Suomen Syyttäjäyhdistys ry ja Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kihlakunnansyyttäjästä annettua lakia, Ahvenanmaan maakunnan maakunnansyyttäjästä annettua lakia ja yleisistä syyttäjistä annettua lakia. Syyttäjälaitoksen paikallisorganisaatiota ehdotetaan muutettavaksi siten, että paikallisviranomaisina toimisivat nykyisistä yhteistoiminta-alueista muodostettavat syyttäjänvirastot. Tämän lisäksi paikallisina syyttäjänviranomaisina toimisivat Helsingin kihlakunnan syyttäjänvirasto ja Ahvenanmaalla maakunnansyyttäjänvirasto.

Samalla kihlakunnansyyttäjien ja apulaissyyttäjien toimivaltaa täsmennettäisiin siten, että he

olisivat toimivaltaisia hoitamaan syyttäjän-tehtäviä koko maassa rangaistusmääräysasioissa sekä asioissa, jotka voidaan oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain mukaan käsitellä kirjallisessa menettelyssä.

Lisäksi Ahvenanmaan maakunnan maakunnansyyttäjänvirastosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maakunnansyyttäjänviraston päällikkönä toimisi johtava maakunnansyyttäjä.

Yleisistä syyttäjistä annettuun lakiin lisättäisiin säännös syyttäjän oikeudesta saada tietoja

Oikeusrekisterikeskuksen ylläpitämästä sakko-
rekisteristä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päi-
vänä tammikuuta 2007.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksessä ehdotetaan syyttäjän-
toimi järjestettävän kihlakunnittain siten, että syyt-
täjänvirasto voi koostua yhdestä tai useammasta
kihlakunnasta. Tarkoitus on, että paikallisviran-
omaisina toimivat syyttäjänvirastot muodoste-
taan nykyisistä yhteistoiminta-alueista. Tämän
lisäksi paikallisina syyttäjäviranomaisina tulisi-
vat toimimaan Helsingin kihlakunnan syyttäjän-
virasto ja Ahvenanmaan maakunnansyyttäjänvi-
rasto.

Hallituksen esityksen tavoitteena on tehostaa
syyttäjälaitoksen johtamista ja ohjaamista, pa-
rantaa toiminnan tuottavuutta ja laatua, vapaut-
taa voimavaroja varsinaisiin syyttäjän tehtäviin
hallintotehtäviä keskittämällä, kohdentaa syyttä-
jien voimavaroja ja erityisasiantuntemusta sin-
ne, missä niitä tarvitaan eniten, tasata juttumää-
riä sekä muutoinkin turvata nykyistä tasapuoli-
semmat syyttäjäpalvelut eri puolille maata.

Hallintovaliokunta on hallintoselonteosta an-
tamassaan mietinnössä todennut, että syyttäjän-
toimessa ei ole saadun selvityksen mukaan juu-
rikaan palvelupisteessä annettavia välittömiä,
kansalaisten tarvitsemia palveluja. Kansalaiset
asioivat muutoinkin varsin vähän paikallisissa
syyttäjäyksiköissä. Lisäksi valiokunta on toden-
nut, että syyttäjäpalveluja ovat oikeasisältöiset
ja oikea-aikaiset syyteharkinnalliset ratkaisut
sekä tehokas rikosasioiden ajaminen alioikeuk-
sissa ja ylioikeuksissa. Syyteharkinnallisten rat-
kaisujen edellytyksenä on puolestaan oikeasisäl-
töinen ja oikea-aikainen yhteistyö esitutkintaa
johtavan ja suorittavan poliisin sekä syyttäjän
välillä. Syyttäjä asioi viranomaistoimintoketjus-
sa esitutkintaa johtavan ja suorittavan poliisin
kanssa, mutta ei niinkään järjestys- ja hälytys-
palveluja tuottavan poliisin kanssa.

Riittävän suurissa hallinnollisissa kokonai-
suuksissa on myös mahdollista mukauttaa henki-
löstön rakenne ja resurssijako syyttäjän toimien

vaatimuksiin. Kansalaisten oikeusturvan kannal-
ta valiokunta tähdentää, että syyttäjällä on olta-
va riittävät mahdollisuudet perustyohtonsa. Va-
liokunta on mainitussa mietinnössään pitänyt
joka tapauksessa välttämättömänä, että palvelu-
toimistojen määrä pysyy nykytasolla (HaVM
2/2006 vp — VNS 2/2005 vp). Saadun selvityk-
sen mukaan näin tulee tapahtumaan. Tämä on
tärkeää syyttäjien paikallistuntemuksenkin kan-
nalta. Poliisin organisaatio rakentuu omista läh-
tökohdistaan. Syyttäjän toimipaikkaverkosto on
järjestettävä ottaen huomioon myös poliisin
kanssa tehtävän yhteistyön vaatimukset.

Hallituksen esityksestä ilmenee, että syyttä-
jänvirastojen toimialueista ja päätoimipaikoista
ehdotetaan päätettäväksi valtioneuvoston ase-
tuksella. Palvelutoimistojen perustamisesta ja
lakkauttamisesta säädettäisiin puolestaan oi-
keusministeriön asetuksella.

Valiokunta toteaa, että lakiehdotus vastaa
eduskunnan hyväksymän hallintoselontekoa
koskevan mietinnön linjauksia. Hallinnon kehi-
tämistä koskevat ratkaisut joudutaan tekemään
vallitsevien olosuhteiden pohjalta ja tapahtunut
kehitys huomioon ottaen.

Hallituksen esityksestäkin ilmenee, että oi-
keusministeriöllä on vastuu syyttäjälaitokselle
säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tarvittavien
resurssien riittävyydestä. Saadun selvityksen
mukaan vuoden 2007 valtion talousarvioesityk-
sessä syyttäjälaitokselle osoitettu toimintamää-
räraha (HE 122/2006 vp) ei riitä kattamaan ny-
kyisiä henkilöstömenoja. Vaarana on, että syyt-
täjänvirkoja joudutaan jättämään täyttämättä
noin 20 ja toimistohenkilökunnan virkoja noin
10. Siirtyvä määräraha ei riitä virkojen täyttämi-
seen. Vuoden 2007 toiminta- ja taloussuunnitel-
ma on mitoitettu 300 syyttäjälle, mikä merkitsee
yli 20 syyttäjähenkilötyövuoden vähennystä
vuoden 2005 toteutumaan verrattuna. Valiokun-
nan käsityksen mukaan organisaation kehittä-

mistoimilla ei kyetä kattamaan henkilöstö-
vajausta ilman vaikutuksia kansalaisten oikeus-
turvaan sekä yksittäistapauksissa myös perus- ja
ihmisoikeuksiin. Valtion tuottavuusohjelmaan
liittyvät henkilöstötarkistukset on tarkoitettu
kytkettäväksi aitoon tuottavuuden lisääntymi-
seen (HaVM 2/2006 vp).

Kihlakunnansyyttäjien ja apulaissyyttäjien
toimivaltaa ehdotetaan hallituksen esityksessä
täsmennettäväksi siten, että he ovat toimivaltai-
sia koko maassa rangaistusmääräysasioissa ja
niissä asioissa, jotka voidaan käsitellä kirjalli-
sessa menettelyssä, joka on tarkoitettu tehosta-
maan yksinkertaisimpien, vastaajan myöntä-
mien, asioiden käsittelyä. Hallintovaliokunta
kiinnittää toimivaltakysymykseen huomiota sil-
tä osin, että lakivaliokunta arvioisi asiaa myös
kansalaisen näkökulmasta luottamus- ja oikeus-
turvanäkökohtien pohjalta.

Valiokunta tähdentää hyvän henkilöstöpoliti-
kan noudattamista uudistuksessa, jotta uudistuk-
sen toimeenpano voidaan toteuttaa onnistunees-
ti. Lähtökohtana tulee olla nykyisten palvelus-
suhteen ehtojen turvaaminen. Kaikki virkamie-
het voitaisiin myös siirtää uusiin yksiköihin vir-
koineen ja virkanimikkeineen. Saadun selvityk-
sen mukaan näin on menetelty käräjäoikeuslain
muuttamisen yhteydessä vuonna 2005
(HE 230/2004 vp — LaVM 5/2005 vp). Lisäksi
sama periaate on omaksuttu ulosoton organisaa-
tion osalta hallituksen esityksessä HE 83/2006
vp.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta esittää,

*että lakivaliokunta ottaa huomioon,
mitä edellä on esitetty.*

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Matti Väistö /kesk
vpj. Veijo Puhjo /vas
jäs. Janina Andersson /vihr
Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Lasse Hautala /kesk
Rakel Hiltunen /sd
Hannu Hoskonen /kesk

Esko Kurvinen /kok
Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /kd
Heli Paasio /sd
Mauri Salo /kesk
Satu Taiveaho /sd
Ahti Vielma /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Hallintovaliokunnan asiantuntijakuulemisessa Suomen Syyttäjäyhdistys ry ja PUSH ry (Polii- si-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö) ovat antaneet yhteisen ja minun mielestäni hyvin perustellun kannanoton (HaVP 67/2006 vp/B 3 §) lakiehdotuksesta kihlakunnansyyttäjistä annetun lain muuttamisesta yksityiskohtaisine pykälämuutosehdotuksineen.

Yhtenäisen henkilöstöpolitiikan toteuttamisessa valtion hallinnossa olisi aina pyrittävä eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta samankaltaisiin henkilöstöjärjestelyihin siirtymävaiheissa. Tässä tapauksessa on perusteltua noudattaa samanlaista menettelyä kuin on esitetty nyt eduskunnassa käsittelyssä olevassa ulosottokaa- ren (HE 83/2006 vp) siirtymäsäännöksessä: "Vi- ran siirtäminen ei edellytä virkamiehen suostu- musta, paitsi jos virka siirretään toiselle paikka- kunnalle."

Edellä mainitulla periaatteella on suuri merki- tys, koska kihlakunnansyyttäjien toimivallaksi

esitetään nyt koko maa. Yllä mainittujen järjes- töjen kannanotosta voi päätellä, ettei esitettyyn siirtymäsäännökseen tarvitsisi lainkaan tur- vautua, mikäli kihlakunnansyyttäjät olisivat toi- mivaltaisia hoitamaan syyttäjän tehtäviä asiois- sa, joissa syyttäjävirston alueella toimivat kärä- jäoikeudet ovat toimivaltaisia.

Lakiehdotuksella tavoiteltavat hyödyt saavu- tettaisiin täysimääräisesti rajoittamalla kihla- kuntasyyttäjien toimivalta tapahtumaan vain pe- rustettavien syyttäjävirstojen alueella.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hallintovaliokunnan olisi tullut lau- sunnossaan ottaa sellaisenaan huo- mioon perusteluosassa mainittujen jär- jestöjen esittämät pykäläkohtaiset muu- tosesitykset ja niiden perustelut.

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 2006

Veijo Puhjo /vas